

หนังสือเรียน
รายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖

ผู้เรียบเรียง

ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต

ผู้ตรวจ

ดร.สยา ทันตะเวช

อาจารย์ชัยนันท์ วันอินทร์

อาจารย์วรรณะ ตันเจริญผล

อาจารย์วีระกิจ สุวรรณพิทักษ์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาลัมพ์ก์ เหล่าวานิช

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๙๙๙

แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

website : www.iadth.com

สงวนลิขสิทธิ์

บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

พ.ศ. ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-05-5065-4

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้จัดทำตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวงดนตรีไทยและสากล สร้างสรรค์งานดนตรี โน้ตดนตรีไทยและสากล คุณภาพงานดนตรี ดนตรีประยุกต์ ยุคสมัยของดนตรี ดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม และบทบาทของดนตรีในสังคม

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สอนและผู้เรียน หนังสือเรียนเล่มนี้จึงได้จัดทำเนื้อหาที่ทันสมัย มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับจุดประกายความคิด ทักษะชีวิต และอาชีพ รักโลก ปลอดภัยไว้ก่อน เพิ่มเติมเสริมความรู้ กิจกรรมพัฒนาการอ่าน คำศัพท์น่ารู้ โครงการสัปดาห์วัฒนธรรม และผังสรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

ผังสาระการเรียนรู้ดนตรี

๖

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

วงดนตรีไทยและสากล

๗

- วงดนตรีไทย
- วงดนตรีสากล

๙

๓๐

หน่วยการเรียนรู้ที่

๒

สร้างสรรค์งานดนตรี

๔๔

- ปัจจัยในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม

๔๕

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ โน้ตดนตรีไทยและสากล ๕๘

- โน้ตดนตรีไทย ๕๙
- โน้ตดนตรีสากล ๖๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ คุณภาพงานดนตรี ๘๐

- เทคนิคและการถ่ายทอดอารมณ์เพลงด้วยการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรีเดี่ยวและรวมวง ๘๑
- เกณฑ์ในการประเมินผลงานดนตรี ๘๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ดนตรีประยุกต์ ๙๓

- การนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ ๙๔

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ยุคสมัยของดนตรี ๑๐๓

- รูปแบบบทเพลงและวงดนตรีไทยแต่ละยุคสมัย ๑๐๔
- รูปแบบบทเพลงและวงดนตรีสากลแต่ละยุคสมัย ๑๑๙
- สังคีตกวี ๑๒๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ ดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม ๑๔๘

- ลักษณะเด่นของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม ๑๔๙
- การถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของงานดนตรีจากแต่ละวัฒนธรรม ๑๕๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ บทบาทของดนตรีในสังคม ๑๖๖

- บทบาทดนตรีในการสะท้อนสังคม ๑๖๗
- แนวทางและวิธีการในการส่งเสริมอนุรักษ์ดนตรีไทย ๑๖๙

บรรณานุกรม ๑๗๖

สาระที่ ๒ ดนตรี

ผังสาระการเรียนรู้ดนตรี

ศ ๒.๑

๑. เปรียบเทียบรูปแบบของบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑
วงดนตรีไทยและสากล

๒. จำแนกประเภทและรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑
วงดนตรีไทยและสากล

๓. อธิบายเหตุผลที่คนต่างวัฒนธรรมสร้างสรรค์งานดนตรีแตกต่างกัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑
วงดนตรีไทยและสากล
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒
สร้างสรรค์งานดนตรี
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗
ดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม

๔. อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากลในอัตราจังหวะต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓
โน้ตดนตรีไทยและสากล

๕. ร้องเพลง หรือเล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวง โดยเน้นเทคนิคการแสดงออกและคุณภาพของการแสดง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓
โน้ตดนตรีไทยและสากล
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔
คุณภาพงานดนตรี
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕
ดนตรีประยุกต์

๖. สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์และการเล่นดนตรีของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔
คุณภาพงานดนตรี

๗. เปรียบเทียบอารมณ์และความรู้สึกที่ได้รับจากงานดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒
สร้างสรรค์งานดนตรี
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖
ยุคสมัยของดนตรี
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗
ดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม

๘. นำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕
ดนตรีประยุกต์

ศ ๒.๒

๑. วิเคราะห์รูปแบบของดนตรีไทยและดนตรีสากลในยุคสมัยต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖
ยุคสมัยของดนตรี

๒. วิเคราะห์สถานะทางสังคมของนักดนตรีในวัฒนธรรมต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖
ยุคสมัยของดนตรี

๓. เปรียบเทียบลักษณะเด่นของดนตรีในวัฒนธรรมต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖
ยุคสมัยของดนตรี
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗
ดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม

๔. อธิบายบทบาทของดนตรีในการสะท้อนแนวความคิดและค่านิยมที่เปลี่ยนไปของคนในสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘
บทบาทของดนตรีในสังคม

๕. นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรีในฐานะมรดกของชาติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘
บทบาทของดนตรีในสังคม

วงดนตรีไทยและสากล

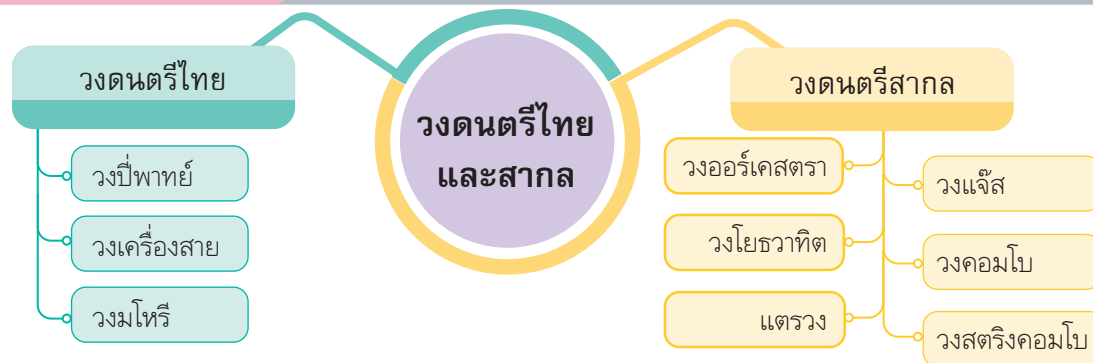
ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. เปรียบเทียบรูปแบบของบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภท (ศ ๒.๑ ม.๔-๖/๑)
๒. จำแนกประเภทและรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล (ศ ๒.๑ ม.๔-๖/๒)

ตัวชี้วัดปลายทาง

๓. อธิบายเหตุผลที่คนต่างวัฒนธรรมสร้างสรรคงานดนตรีแตกต่างกัน (ศ ๒.๑ ม.๔-๖/๓)

ผังสาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ

วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลแต่ละประเภทมีรูปแบบการบรรเลง การใช้เครื่องดนตรี และบทเพลงที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของวงและโอกาสในการบรรเลง สร้างอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ให้กับผู้ฟัง

วงดนตรีไทย

จุดประกายความคิด

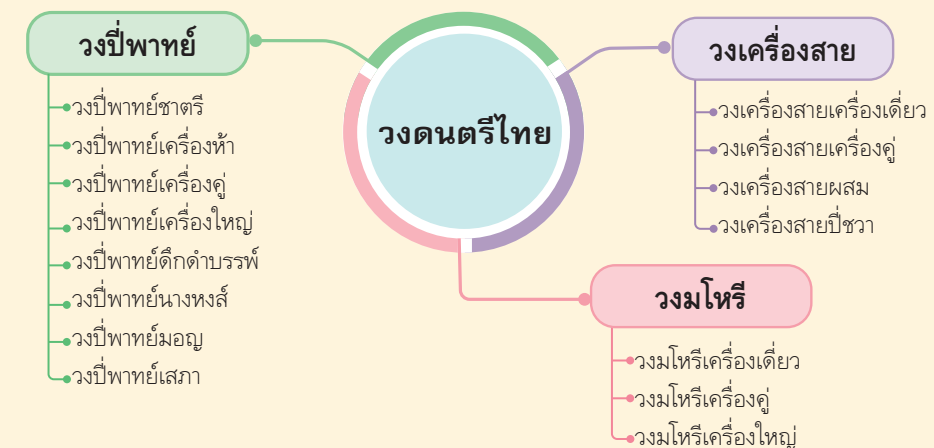
นักเรียนเคยพบเห็นวงดนตรีไทยบรรเลงในงานอะไรบ้าง

วงดนตรีไทย

วงดนตรีไทย คือ การประกอบเครื่องดนตรีไทยชนิดต่าง ๆ มาบรรเลงเนื้อเพลงและทำนองให้เกิดความไพเราะน่าฟัง โดยบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ดีด สี ตี เป่า เสียงที่เกิดจากการบรรเลงของแต่ละวง จะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของเครื่องดนตรีและเพลงที่ใช้บรรเลง

ลักษณะการประสมเครื่องดนตรีเป็นวงดนตรีไทยมี ๓ ประเภท ดังนี้

วงปี่พาทย์

วงปี่พาทย์ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทตีและเป่า ได้แก่ ฆ้องวงและฆ้องวงชนิดต่าง ๆ เป็นหลัก วงปี่พาทย์บางสมัยเรียกว่า “พินพาทย์” จำแนกตามประเภทและลักษณะได้ ดังนี้

๑.๑ วงปี่พาทย์ชาตรี

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ใช้เครื่องตีและเครื่องเป่าเป็นหลัก ได้แก่ ปี่ โทนชาตรี กลองชาตรี ฆ้องคู่ ฉิ่ง และกรับ
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงประกอบการแสดง เช่น โนราชาตรี หนังตะลุง
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** บทเพลงประกอบการแสดงโนราชาตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงปี่พาทย์ชาตรี

๑.๒ วงปี่พาทย์เครื่องห้า

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ ปี่ใน ฆ้องวงเอก ฆ้องวงใหญ่ กลองทัด ตะโพน และฉิ่ง
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรม และการแสดงโขน ละคร หนังใหญ่
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** เพลงประกอบพิธีกรรม เช่น โหมโรงพิธีกรรม เพลงเรื่อง เป็นเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงโขน ละคร ซึ่งมีมากมายหลายเพลง และใช้เพลงหน้าพาทย์บรรเลง ประกอบกิริยาของตัวละครในเรื่อง เพลงประเภทนี้โดยทั่วไปไม่มีบทร้อง เช่น เพลงเสมอ เพลงตระนิมิต เพลงร่ำ

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์เครื่องห้า

๑.๓ วงปี่พาทย์เครื่องคู่

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ ปี่ใน ปี่นอก ฆ้องวงเอก ฆ้องวงทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ตะโพน กลองทัด ฉิ่ง ฉาบเล็ก โหม่ง และกรับ
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงประกอบการขับร้อง และบรรเลงในงานทั่วไป เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานโกนจุก งานเลี้ยงพระ งานมงคลสมรส
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** บทเพลงที่บรรเลงมีหลากหลายตามโอกาสที่ใช้ มีทั้ง เพลงบรรเลงเป็นชุด และเพลงชนิดเดี่ยว

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์เครื่องคู่

๑.๔ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ ปี่ใน ปี่นอก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก ฉิ่งวงใหญ่ ฉิ่งวงเล็ก ตะโพน กลองทัด ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ กรับ และโหม่ง
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงในงานทั่วไป ตามโอกาสต่าง ๆ เช่น งานบุญ งานพระราชพิธี ประกอบการแสดงโขน ละคร
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** บทเพลงที่บรรเลงมีความหลากหลายตามโอกาส เพลงที่บรรเลงมีทั้งเพลงบรรเลงเป็นชุดและเพลงชนิดเดี่ยว เช่น เพลงเขมรพวงเถา เพลงกราวใน

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

๑.๕ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดทุ้มเหล็ก ฉิ่งวงใหญ่ ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยอู้ ซอด้วง ตะโพน ฉิ่งห้อย (ใช้ตีแทนโหม่ง) กลองตะโพน (ใช้ตีแทนกลองทัด) กลองแขก ฉิ่ง และกรับพวง
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครดึกดำบรรพ์หรือบรรเลงในงานที่จัดในอาคาร เนื่องจากเป็นวงดนตรีที่มีเสียงทุ้มเบา จึงไม่เหมาะแก่การจัดภายนอกอาคาร
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์เป็นวงดนตรีประกอบการแสดงละครดึกดำบรรพ์ เพลงที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้เพลงสองชั้นเพื่อประกอบการรำ เช่น เพลงลาวสวยรวย เพลงลาวดำเนินทราย

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

๑.๖ วงปี่พาทย์นางหงส์

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** เครื่องดนตรีที่นำมาใช้ประกอบด้วยปี่ชวา ๑ เล้า กลองมลายู ๑ คู่ โดยตัดปี่ในออกและใช้ปี่ชวาแทน ใช้กลองมลายูแทนตะโพนและกลองทัด เครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ ปี่ชวา ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฉิ่งวงใหญ่ ฉิ่งวงเล็ก กลองมลายู ฉิ่ง ฉาบเล็ก และโหม่ง
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงในงานอวมงคลหรืองานศพ
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** เพลงเรื่องนางหงส์ใช้หน้าทับเครื่องหนึ่ง คือ หน้าทับนางหงส์เป็นหลัก ในการบรรเลงบทเพลง

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์นางหงส์

๑.๗ วงปี่พาทย์มอญ

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ประกอบด้วยเครื่องดนตรีของวงปี่พาทย์ไม้แข็ง มีลักษณะการประสมวง แบ่งเป็น ๓ ประเภท ซึ่งมีการใช้เครื่องดนตรีแตกต่างกัน ดังนี้

■ **วงปี่พาทย์มอญเครื่องห้า** เครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ ปี่มอญ ระนาดเอก ข้องมอญ วงใหญ่ ตะโพนมอญ เปิงมางคอก ฉิ่ง และฆ้องโหม่ง ๓ ใบ

■ **วงปี่พาทย์มอญเครื่องคู่** เครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ ปี่มอญ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องมอญวงใหญ่ ข้องมอญวงเล็ก เปิงมางคอก ตะโพนมอญ ฆ้องโหม่ง ๓ ใบ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ และกรับ

■ **วงปี่พาทย์มอญเครื่องใหญ่** เครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก ข้องมอญวงใหญ่ ข้องมอญวงเล็ก เปิงมางคอก ตะโพนมอญ กรับ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ ฆ้องโหม่ง ๓ ใบ และปี่มอญ

■ **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ปี่พาทย์มอญเป็นวงดนตรีของชาวมอญ ใช้บรรเลงในงานอวมงคล หรืองานศพ มีการกล่าวว่า ปี่พาทย์มอญเข้าสู่พิธีหลวงครั้งแรกในงานพระเมรุสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินีแต่ครั้งรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยพระองค์ทรงพระดำริว่าสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินีทรงมีเชื้อสายมอญ จึงเป็นการเกิดประเพณีว่า ถ้าเป็นงานพระศพหลวง ต้องมีปี่พาทย์มอญร่วมประโคมด้วย ต่อมาหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ริเริ่มนำมาประโคมในงานศพของคนทั่วไป

■ **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** เช่น เพลงมอญร้องไห้ ลักษณะเพลงมอญจะเป็นเพลงที่มีจังหวะช้า ทำนองเยือกเย็นฟังแล้วโหยหวน เป็นเพลงเศร้าเข้ากับวงดนตรีปี่พาทย์มอญในเวลาที่ใช้บรรเลงในงานศพ แต่ในบางครั้งบรรเลงเพลงทั่วไปที่มีจังหวะและทำนองที่หนักแน่นแสดงความสง่างาม หรือความสนุกสนานรื่นเริง เช่น เพลงพม่านิมิต รำพม่า-มอญ

๑.๘ วงปี่พาทย์เสภา

วงปี่พาทย์เสภา คือ วงดนตรีที่ใช้กลองสองหน้ากำกับจังหวะหน้าทับแทนตะโพน และกลองทัด ได้มีการนำมาบรรเลงประกอบการขับเสภาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) มีลักษณะ ดังนี้

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี**

ได้แก่ ปี่ใน ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องวงใหญ่ ข้องวงเล็ก ฉิ่ง และกลองสองหน้า

■ **โอกาสที่ใช้บรรเลง** แต่เดิมใช้บรรเลงประกอบการขับเสภาที่เป็นเรื่องเป็นตอน แต่ปัจจุบันใช้บรรเลงทั่วไป

■ **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** แต่เดิมมีระเบียบการบรรเลงโดยเริ่มจากโหมโรงเสภา และมีการขับร้องรับปี่พาทย์ด้วยเพลงพม่าห้าท่อน เพลงจระเข้หางยาว เพลงสืบท และเพลงบุหลันเรียงลำดับกันไป ต่อมาจะบรรเลงเพลงอื่นก็ได้

การใช้เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี และเครื่องดนตรีประเภทเป่า ซึ่งแบ่งหน้าที่การบรรเลงออกเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ดำเนินทำนอง และเครื่องดนตรีที่ใช้กำกับจังหวะ มีดังนี้

■ **เครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนอง**

เครื่องดนตรี	หน้าที่ในวงดนตรี
๑. ระนาดเอก	ทำหน้าที่บรรเลงเป็นผู้นำวง มีลีลาการบรรเลงและลูกเล่นต่าง ๆ โดยยึดทำนองหลักจากฆ้องวงใหญ่
๒. ระนาดทุ้ม	ทำหน้าที่บรรเลงล้อหรือขัดกับระนาดเอกแต่ยึดทำนองหลักจากฆ้องวงใหญ่เช่นกัน
๓. ระนาดเอกเหล็ก	ทำหน้าที่คล้ายกับระนาดเอก แต่ลีลาการบรรเลงไม่ละเอียดเท่าระนาดเอก
๔. ระนาดทุ้มเหล็ก	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองคล้ายฆ้องวงใหญ่ แต่ดำเนินทำนองห่างกว่า และคีย์เสียงต่ำกว่าฆ้องวงใหญ่
๕. ฆ้องวงใหญ่	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเป็นหลักของวง
๖. ฆ้องวงเล็ก	ทำหน้าที่สอดแทรกการบรรเลงให้น่าฟัง เช่น เก็บสับัดตามทำนองเพลง อาจมีบรรเลงล้อหรือขัดในบางโอกาส
๗. ปี่ชวา	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเพลง เป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงร่วมในวงปี่พาทย์นางหงส์เท่านั้น
๘. ปี่ใน	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเป็นตัวเชื่อมในการบรรเลง สามารถช่วยให้การบรรเลงมีชีวิตชีวา
๙. ปี่นอก	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเดิม ใช้ประกอบในการแสดงโขน ละครนอก มีเสียงสูงมาก
๑๐. ปี่มอญ	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองใช้ในวงปี่พาทย์มอญ
๑๑. ขลุ่ยเพียงออ	ทำหน้าที่ดำเนินลีลาไปตามเนื้อเพลง หรือเชื่อมประสานเสียง การดำเนินทำนอง
๑๒. ขลุ่ยอู้	ทำหน้าที่คล้ายขลุ่ยเพียงออ ส่วนใหญ่ใช้ในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้กำกับจังหวะ**

เครื่องดนตรี	หน้าที่ในวงดนตรี
๑. ฉิ่ง	ทำหน้าที่กำกับจังหวะในการบรรเลงดนตรีไทยและการขับร้องเพลงไทย
๒. ฉาบเล็ก	ทำหน้าที่กำกับจังหวะคล้ายฉิ่งในลักษณะหยอกล้อกับฉิ่ง ช่วยให้การบรรเลงครึกครื้น
๓. ฉาบใหญ่	ทำหน้าที่กำกับจังหวะ โดยตียืนพื้นคล้ายการตบมือเข้าจังหวะ
๔. โหม่ง	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหลัก
๕. ฆ้องคู่	ทำหน้าที่กำกับจังหวะ ใช้บรรเลงเฉพาะวงปี่พาทย์ชาตรีเท่านั้น
๖. กรับ	ทำหน้าที่กำกับจังหวะ โดยตียืนพื้นคล้ายการตบมือเข้าจังหวะเช่นเดียวกับฉาบใหญ่
๗. กรับพวง	ทำหน้าที่เช่นเดียวกับกรับ
๘. กรับเสภา	ทำหน้าที่กำกับจังหวะในการบรรเลงการขับร้องเป็นสำคัญ
๙. ตะโพน (ไทย)	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับสำหรับวงปี่พาทย์โดยเฉพาะ
๑๐. กลองตะโพน	ทำหน้าที่กำกับจังหวะแทนกลองทัด ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์
๑๑. กลองทัด	ทำหน้าที่กำกับจังหวะบรรเลงเข้าคู่กับตะโพน ในการประกอบจังหวะหน้าพาทย์ที่สำคัญ
๑๒. กลองมลายู	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับ มี ๒ ใบ ตีสลับกันไปมา ใช้ในวงปี่พาทย์นางหงส์เพื่อบรรเลงประกอบศพ
๑๓. กลองแขก	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับ มี ๒ ใบ ตีสลับกันไปมา
๑๔. ตะโพนมอญ	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับเช่นเดียวกับตะโพนไทย
๑๕. เปิงมางคอก	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับที่มีลีลาสนุกสนานเน้นทำนองเพลง
๑๖. กลองชาตรี	มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กลองตุ๊ก” ทำหน้าที่กำกับจังหวะตามเสียงของกลอง ใช้สำหรับทำจังหวะประกอบเพลงภาษาต่าง ๆ
๑๗. โทนชาตรี	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับ มี ๒ ลูก มักตีสลับกันให้ความสนุกสนาน ใช้บรรเลงในเพลงออกภาษาในสำเนียงจังหวะตะลุม
๑๘. ฆ้องหุ่ย	ทำหน้าที่กำกับจังหวะอยู่ในจำพวกฆ้อง นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องดำเนินทำนองด้วย ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์เท่านั้น

วงเครื่องสาย

เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทดีดและสีเป็นหลัก วงเครื่องสายแบ่งได้ ดังนี้

๒.๑ วงเครื่องสายเครื่องเดียวและวงเครื่องสายเครื่องคู่

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงเครื่องสายเครื่องเดียว ได้แก่ จะเข้ ซอด้วง ซออู้ ขลุ่ยเพียงออ โทณ รำมะนา และฉิ่ง ส่วนเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงเครื่องสายเครื่องคู่ ได้แก่ ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ จะเข้ ๒ ตัว ซอด้วง ๒ คัน ซออู้ ๒ คัน โทณ รำมะนา ฉิ่ง ฉาบเล็ก โหม่ง และกรับ

■ **โอกาสที่ใช้บรรเลง** นิยมใช้บรรเลงในงานมงคล งานพระราชพิธี และพิธีต่าง ๆ

■ **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** เพลงร้องรับหรือเพลงบรรเลงทั่วไป เช่น เพลงเถา เพลงตับ เพลงเดี่ยวต่าง ๆ เช่น เพลงเขมรไทรโยค เพลงลาวดำเนินทราย เพลงตับวิภาวดีพระสมุทร

QR CODE เรื่อง
วงเครื่องสาย

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงเครื่องสายเครื่องเดียว

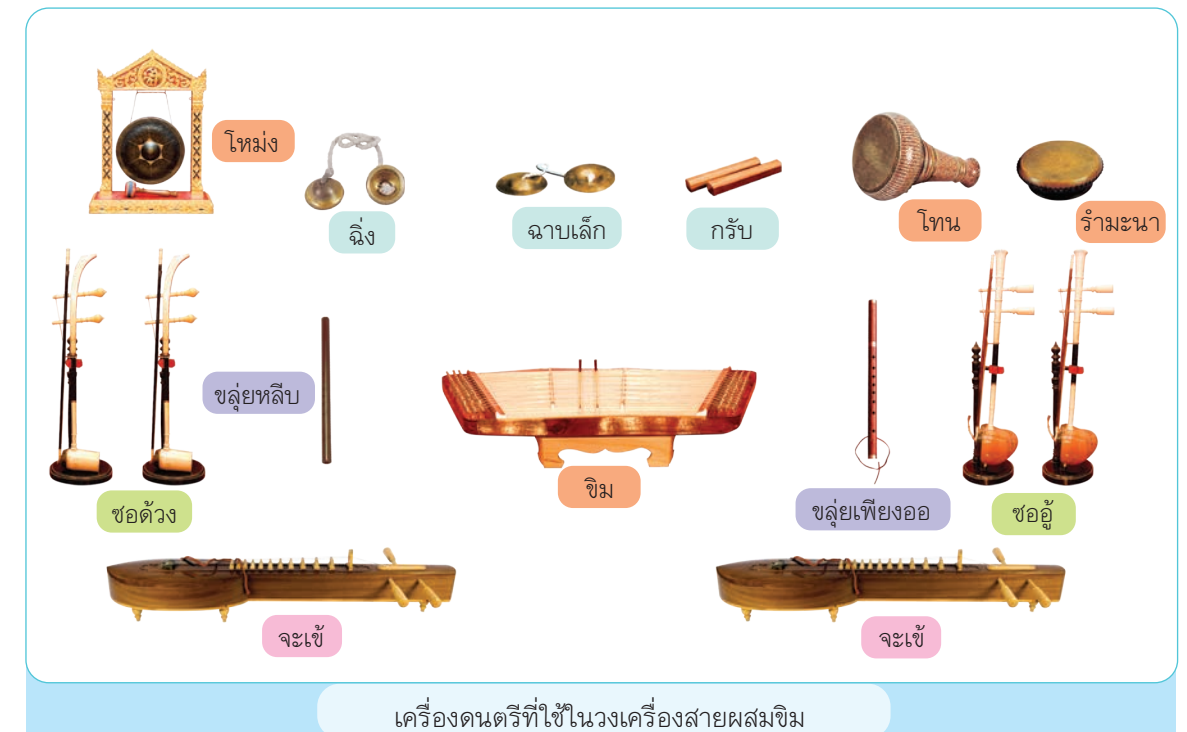
เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงเครื่องสายเครื่องคู่

๒.๒ วงเครื่องสายผสม

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ประกอบด้วยเครื่องดนตรีของวงเครื่องสายเครื่องเดียว และวงเครื่องสายเครื่องคู่ แล้วผสมกับเครื่องดนตรีที่ไม่มีบรรเลงอยู่ในวงดนตรีไทย เช่น ขิม ออร์แกน เปียโน ไวโอลิน ซึ่งเครื่องดนตรีที่นำมาผสมจะเป็นผู้ดำเนินทำนองนำในการขึ้นต้นบทเพลง

■ **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิงในแนวที่แตกต่างจากวงเครื่องสาย

■ **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** ใช้เช่นเดียวกับวงเครื่องสายหรือวงปี่พาทย์ เช่น เพลงตับวิภาวดีพระสมุทร ปัจจุบันมีการนำเพลงไทยสากลในทำนองเพลงไทยเดิมเข้ามาบรรเลงมากขึ้น เนื่องจากมีทำนองที่คุ้นหู เช่น เพลงเขมรพวง เพลงเขมรพายเรือ

เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงเครื่องสายผสมขิม

๒.๓ วงเครื่องสายปี่ชวา

เป็นลักษณะการรวมวงกลองแขกเข้ากับวงเครื่องสาย แบ่งเป็นเครื่องสายปี่ชวาเครื่องเล็ก และเครื่องสายปี่ชวาเครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีที่สำคัญในวงเครื่องสายปี่ชวา คือ เครื่องดนตรีประเภทเป่า

■ เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี

■ วงเครื่องสายปี่ชวาวงเล็ก ประกอบด้วย ปี่ชวา ขลุ่ยหลีบ ซออู้ ซอด้วง จะเข้ กลองมลายูหรือกลองแขก ฉิ่ง และฉาบเล็ก

■ วงเครื่องสายปี่ชวาเครื่องคู่ ประกอบด้วย ปี่ชวา ขลุ่ยหลีบ ซอด้วง ๒ คัน ซออู้ ๒ คัน จะเข้ ๒ ตัว กลองแขก ๑ คู่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก กรับเสภา และโหม่ง

■ โอกาสที่ใช้บรรเลง บรรเลงประกอบการแสดง และในพิธีอวมงคล (งานศพ)

■ บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี

การบรรเลงด้วยวงเครื่องสายปี่ชวาจะมีความรวดเร็ว รุกเร้ากว่าวงเครื่องสายชนิดอื่น วงเครื่องสายปี่ชวามีกระบวนการโหมโรงเป็นแบบเฉพาะ เช่น ทั้งวงบรรเลงเพลงโหมโรงเสภา เพลงใดเพลงหนึ่ง แล้วจบด้วยการเดี่ยวปี่ชวา การบรรเลงเพลงโหมโรงเป็นการบรรเลงเป็นชุดติดต่อกันไป

เครื่องดนตรีในวงเครื่องสายมีครบทุกประเภททั้งประเภทดีด สี ตี และเป่า แต่เครื่องดนตรีประเภทดีด สี และเป่าจะมีส่วนสำคัญในการดำเนินทำนองเพลง ส่วนเครื่องดนตรีประเภทตีมีส่วนสำคัญในการกำกับจังหวะ

■ เครื่องดนตรีที่ใช้ดำเนินทำนอง

เครื่องดนตรี	หน้าที่ในวงดนตรี
๑. จะเข้	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเข้ากับวงตามเนื้อร้อง หรือสอดแทรกกับเครื่องดนตรีดำเนินทำนองอื่น
๒. ซอด้วง	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเพลงหลักตลอดการบรรเลง
๓. ซออู้	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองแต่อาจมีช่วงที่ล้อหรือขัดกับซอด้วงให้มีความไพเราะในการบรรเลง
๔. ขลุ่ยเพียงออ	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองตามแนวเนื้อเพลงและทำเสียงสอดประสานกับขลุ่ยหลีบ
๕. ขลุ่ยหลีบ	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองนำวง หากร่วมบรรเลงกับขลุ่ยเพียงออก็จะมีช่วงที่หยอกล้อและขัดกันบ้างให้มีความไพเราะน่าฟังขึ้น
๖. ซออู้	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองคล้ายขลุ่ยเพียงออ
๗. ปี่ชวา	ทำหน้าที่ดำเนินทำนองนำวงแทนซอด้วงในวงเครื่องสายปี่ชวา

■ เครื่องดนตรีที่ใช้กำกับจังหวะ

เครื่องดนตรี	หน้าที่ในวงดนตรี
๑. โทนและรำมะนา	ทำหน้าที่ควบคุมจังหวะหน้าทับโดยตีสอดสลับกันไปมาระหว่างโทนกับรำมะนา
๒. ฉิ่ง	ทำหน้าที่กำกับจังหวะถี่ตามอัตราจังหวะของเพลง
๓. ฉาบ	ทำหน้าที่กำกับจังหวะเช่นเดียวกับฉิ่งแต่มีบางช่วงที่บรรเลงหยอกล้อกับฉิ่ง
๔. กรับ	ทำหน้าที่กำกับจังหวะช้า-เร็วของทำนองเช่นเดียวกับโหม่ง
๕. โหม่ง	ทำหน้าที่กำกับจังหวะช้า-เร็วของทำนองเช่นเดียวกับกรับ
๖. กลองแขก	ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับ

เพิ่มเติมเสริมความรู้

ขิมเป็นเครื่องดนตรีของประเทศจีน และเริ่มเข้าสู่ประเทศไทยในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) โดยชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยนำมาบรรเลงในวงเครื่องสายจีน ประกอบการแสดงงิ้ว

เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีของวงปี่พาทย์และวงเครื่องสายเข้าด้วยกัน วงมโหรีเป็นวงดนตรีที่ใช้เป็นเครื่องขับกล่อมพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ในพระราชวัง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงบรรเลง ต่อมาเมื่อนิยมใช้บรรเลงทั่วไปจึงมีผู้ชายมาร่วมบรรเลงด้วย ดังนั้นการนำเครื่องดนตรีของวงปี่พาทย์เข้ามาใช้บรรเลงในวงมโหรีจึงมีขนาดเล็กกว่าเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงปี่พาทย์ของเดิม โดยเฉพาะเครื่องดนตรีประเภทตี เช่น ระนาด ฆ้องวง กลองทัด ตะโพน กลองแขก เมื่อเปลี่ยนขนาดเครื่องดนตรีแล้วเสียงของเครื่องดนตรีก็เปลี่ยนไปเช่นกัน วงมโหรีมีเครื่องดนตรีประเภทสีเพิ่มขึ้น คือ ซอสามสาย และซอสามสายหลิบ มีลักษณะการประสมวงเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

๓.๑ วงมโหรีเครื่องเดียว

■ เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี ได้แก่ ขลุ่ยเพียงออ จะเข้ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ ระนาดเอกมโหรี ข้องวงใหญ่ มโหรี โทนมโหรี รำมะนา มโหรี และฉิ่ง

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องเดียว

๓.๒ วงมโหรีเครื่องคู่

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ จะเข้ ๒ ตัว ซอสามสาย ซอสามสายหลีบ ซอด้วง ๒ คัน ซอฮู้ ๒ คัน ระนาดเอกมโหรี ระนาดทุ้มมโหรี ฆ้องวงใหญ่มโหรี ฆ้องวงเล็กมโหรี ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ฉิ่ง ฉาบเล็ก โทนมโหรี รำมะนามโหรี กรับพวง และโหม่ง

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องคู่

๓.๓ วงมโหรีเครื่องใหญ่

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยอู้ จะเข้ ๒ ตัว ซอสามสาย ซอสามสายหลีบ ซอด้วง ๒ คัน ซออู้ ๒ คัน ระนาดเอกมโหรี ระนาดทุ้มมโหรี ระนาดเอกเหล็ก มโหรี ระนาดทุ้มเหล็กมโหรี ซ้องวงใหญ่มโหรี ซ้องวงเล็กมโหรี ฉิ่ง ฉาบเล็ก โทนมโหรี รำมะนามโหรี กรับพวง และหม่อง

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงมโหรีเครื่องใหญ่

- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงในงานมงคลเป็นสำคัญ ไม่นิยมใช้ในงานศพ
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** การประสมวงมโหรีถือเป็นลักษณะการประสมวงที่มีวิวัฒนาการสูงสุดของวงดนตรีไทย เพราะรวมเอาเครื่องดนตรีไทยไว้ทุกประเภท บทเพลงที่บรรเลง เช่น โหมโรงมโหรี ตำนานเพลงนี้

การใช้เครื่องดนตรีในวงมโหรี เครื่องดนตรีในวงมโหรี มีเครื่องดนตรีประเภทดีด ประเภทสี ประเภทตี และประเภทเป่าครบถ้วน และเครื่องดนตรีทุกชนิดมีอยู่ในวงปี่พาทย์ และวงเครื่องสาย ซึ่งได้อธิบายลักษณะการทำหน้าที่ของแต่ละเครื่องดนตรีไว้แล้ว ดังนั้นจะกล่าวถึงเฉพาะเครื่องดนตรีประเภทสี คือ ซอสามสาย และซอสามสายหลิบ ดังนี้

- **ซอสามสาย** ทำหน้าที่คลอเสียงร้อง และดำเนินทำนองสอดแทรกไปตามแนวเนื้อร้อง นอกจากนี้ยังใช้ดำเนินทำนองในบางโอกาส

- **ซอสามสายหลิบ** *ทำหน้าที่บรรเลงร่วมกับเครื่องดำเนินทำนองอื่นๆ เป็นเครื่องดนตรีที่เพิ่มในวงมโหรีเครื่องคู่และวงมโหรีเครื่องใหญ่ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ มีขนาดเล็กกว่า และเสียงแหลมเล็กกว่าซอสามสาย

*ข้อมูลอ้างอิงจาก : สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะ-ดุริยางค์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕ (๑๒๕-๑๒๗)

เพิ่มเติมเสริมความรู้

วงบัวลอย เป็นวงดนตรีไทยที่ใช้ประโคมในงานศพ ประกอบด้วย ปี่ชวา ๑ เลา กลองมลายู ๒ คู่ ฆ้องเหม่ง ๑ ใบ ต่อกมาภายหลังลดกลองมลายูเหลือ ๑ คู่เท่านั้น ที่เรียกว่าวงบัวลอย เพราะเพลงที่บรรเลงเป็นหลัก คือ เพลงบัวลอย

ที่มา : สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะ-ดุริยางค์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

WORD คำศัพท์น่ารู้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
auspicious	ออสพิช' เชีล	เป็นมงคล
ceremony	เซอ' ริโมนี	งานพิธี
combine	คัมไบน์'	ประสม รวมกัน
connect	คะเนคท'	เชื่อมกับ เชื่อมต่อ
funeral	ฟิว' เนอะเรล	งานศพ
perform	เพอร์ฟอร์ม'	บรรเลง แสดง
practice	แพรด' ทิส	การปฏิบัติ พิธีการ

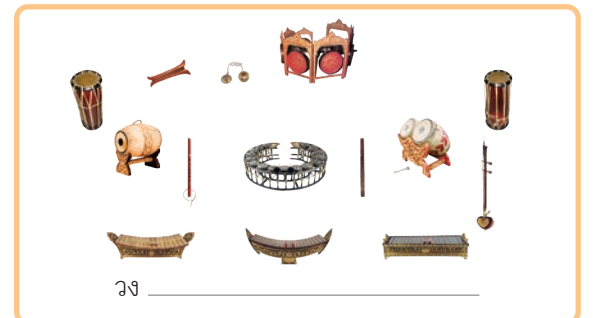

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

G

ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

๑. นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงปี่พาทย์ จากนั้นสังเกตภาพแล้วบอกว่าเป็นวงปี่พาทย์ชนิดใด และแต่ละวงมีเครื่องดนตรีอะไรบ้าง

๒. นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงเครื่องสาย จากนั้นสังเกตภาพแล้วบอกว่าเป็นวงเครื่องสายชนิดใด และแต่ละวงมีเครื่องดนตรีอะไรบ้าง

๓. นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงมโหรี จากนั้นสังเกตภาพแล้วบอกว่าเป็นวงมโหรีชนิดใด และแต่ละวงมีเครื่องดนตรีอะไรบ้าง

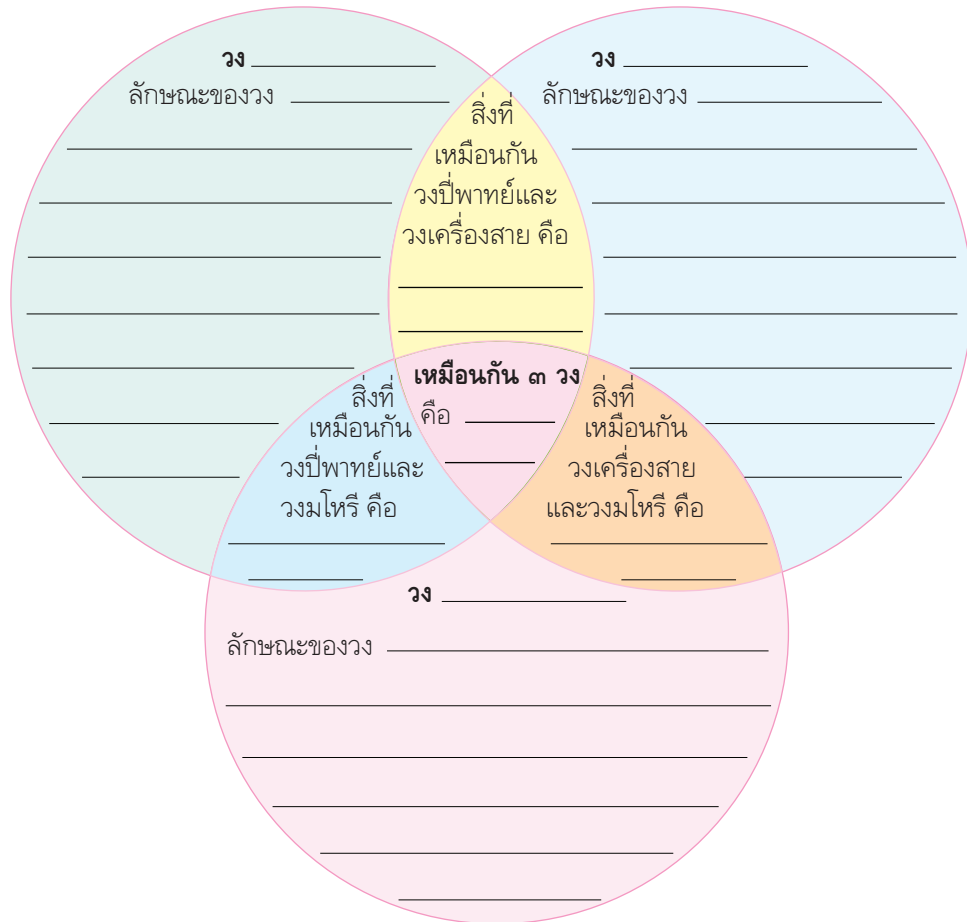
๔. นักเรียนแบ่งกลุ่ม แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรีประเภทต่าง ๆ จากหนังสือเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จากนั้นนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

P ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

๕. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรีประเภทต่าง ๆ ว่าใช้บรรเลงในโอกาสใดบ้าง
๖. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ จำแนกและจัดกลุ่มของวงดนตรีไทย ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรีประเภทต่าง ๆ ว่าใช้ในงานมงคลหรืองานอวมงคล

ชื่อวงดนตรีไทย	ใช้บรรเลงในงานมงคล	ใช้บรรเลงในงานอวมงคล

๗. นักเรียนเลือกศึกษาวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรีที่สนใจ ประเภทละ ๑ วง แล้ววิเคราะห์ เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างลงในแผนภาพความคิด

๘. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี ประเภทต่าง ๆ ว่าวงดนตรีไทยแต่ละวงมีเครื่องดนตรีอะไรบ้าง เพลงที่ใช้บรรเลงมีเพลงอะไรบ้าง

A1 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

๙. นักเรียนแบ่งกลุ่ม เลือกชมการบรรเลงเพลงไทยที่มีการบรรเลงวงดนตรีไทยประกอบ ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย หรือวงมโหรีประเภทต่าง ๆ ที่สนใจหรือชื่นชอบ กลุ่มละ ๑ วง แล้วบันทึกผลตามหัวข้อ ดังนี้

๑. เพลงไทยที่ฟัง คือ เพลง _____
๒. วงปี่พาทย์ที่ใช้บรรเลงประกอบ คือ _____
๓. เพลงไทยที่ฟังให้อารมณ์ ความรู้สึกอย่างไร _____
๔. โอกาสที่ใช้ในการแสดง _____
๕. นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างไร จากการฟังเพลงไทยที่บรรเลงดนตรีไทยประกอบในครั้งนี้ _____

A2 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

๑๐. นักเรียนนำเสนอผลการฟังการบรรเลงเพลงไทยหน้าชั้นเรียนหรือผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเพื่อน และครูร่วมกันประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอแนะ

S ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

๑๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินผลงานกลุ่มของตนเอง สะท้อนผลและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น
๑๒. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงดนตรีไทย ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในโรงเรียนหรือจัดในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่น
๑๓. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ แล้วจัดทำเป็นสมุดภาพ พร้อมคำอธิบาย และนำไปจัดมุมสาระน่ารู้ในห้องดนตรีหรือห้องสมุดของโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้อื่น

วงดนตรีสากล

QR CODE เรื่อง วงออร์เคสตรา

วงดนตรีสากล เป็นวงดนตรีของชาติตะวันตก ประกอบด้วยเครื่องดนตรีสากล ประเภทต่าง ๆ นำมาผสมเป็นวงดนตรีสากล โดยการนำเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ มาบรรเลงร่วมกัน ซึ่งสามารถจัดรูปแบบของวงดนตรีสากลได้ ดังนี้

วงออร์เคสตรา (Orchestra)

วงออร์เคสตราหรือวงดุริยางค์ตะวันตก ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเครื่องสาย เป็นเครื่องดนตรีหลักของวง กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง กลุ่มเครื่องกระทบ และเครื่องประเภทลิ้มนิ้ว ดังนี้

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** มีดังนี้

- **กลุ่มเครื่องสาย (Strings)** ได้แก่ ไวโอลิน (Violin) วิโอลา (Viola) เชลโล (Cello) ดับเบิลเบส (Double bass) และฮาร์ป (Harp)

- **กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwinds)** ได้แก่ ปิกโกโล (Piccolo) ฟลูต (Flute) โอโบ (Oboe) อิงลิชฮอร์น (Cor anglais) คลาริเน็ต (Clarinet) บาสซูน (Bassoon) เบสคลาริเน็ต (Bass clarinet) และคอนทราบาสซูน (Contrabassoon)

- **กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass)** ได้แก่ ทรัมเป็ต (Trumpet) ทรอมโบน (Trombone) ทูบา (Tuba) และเฟรนช์ฮอร์น (French horn)

- **กลุ่มเครื่องกระทบ (Percussion)** ได้แก่ กลองใหญ่ (Bass drum) กลองสแนร์ (Snare drum) ฉาบ (Cymbals) ไทแองเกิล (Triangle) กรับสเปนหรือแคสทานีตส์ (Castanets) รำมะนาหรือแทมบูรีน (Tambourine) เบล (Bells) ก้อง (Gong) กลองทิมพานี (Timpani drum) และไซโลโฟน (Xylophone)

- **กลุ่มเครื่องประเภทลิ้มนิ้ว (Keyboard)** ได้แก่ เปียโน (Piano)

วงออร์เคสตรา

- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงในโอกาสทั่วไป หรือใช้บรรเลงประกอบการบรรยาย เรื่องราว รวมถึงอุปรากร การแสดงบัลเลต์ และการขับร้องเพลงประสานเสียง
- **บทเพลงที่บรรเลงในวงดนตรี** มี ๓ ลักษณะ ดังนี้

ซิมโฟนี (Symphony)

เป็นบทเพลงต้นแบบของเพลงประเภทต่าง ๆ ที่ใช้บรรเลงสำหรับวงซิมโฟนีออร์เคสตรา ซึ่งนิยมในยุคคลาสสิก (๑๗๕๐-๑๘๒๐) ส่วนใหญ่ประพันธ์โดยไฮเดิน (๑๐๖ บท) โมซาร์ท (ประมาณ ๕๐ บท) ในยุคโรแมนติกเป็นบทเพลงที่มีความไพเราะ สง่างามและแสดงออกถึงอารมณ์ จิตวิญญาณ ของดนตรีในยุคผู้ประพันธ์ที่สำคัญ เช่น ชูเบิร์ต ชูมานน์

คอนแชร์โต (Concerto)

เป็นบทเพลงสำหรับเครื่องดนตรีเดี่ยวเพื่อแสดงฝีมือของผู้บรรเลงร่วมบรรเลงกับ วงออร์เคสตรา เกิดขึ้นในยุคบาโรกและมีแบบแผนที่เป็นมาตรฐานในยุคคลาสสิก ด้านรูปแบบมีลักษณะ คล้ายกับซิมโฟนีแต่มีเพียง ๓ ท่อน คอนแชร์โตที่นิยม คือ เปียโนคอนแชร์โต และไวโอลินคอนแชร์โต

โอเปรา (Opera)

เป็นละครเพลงร้องที่ใช้วงออร์เคสตราในการบรรเลงดนตรีประกอบ และดำเนินเรื่อง ใช้การร้องเป็นหลัก โอเปราแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ โอเปรา ซีเรีย (Opera Seria) เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ ชนชั้นสูง เนื้อหาเกี่ยวกับโศกนาฏกรรม ความรัก และโอเปรา ชวนหัว (Comic Opera, Opera buffa) เนื้อหาเป็นเรื่องสามัญชนทั่วไป แนวสนุกสนาน ตลกขบขัน ดำเนินเรื่องรวดเร็ว

บางครั้งอาจมีโอเปราอีก ๒ ประเภท คือ โอเปเรตตา (Operetta) เป็นโอเปรานาขนาดเล็ก มีแนวสนุกสนานทันสมัย ใช้การพูดแทนการร้องในบทสนทนา และคอนตินิวอัสโอเปรา (Continuous Opera) เป็นโอเปราที่ใช้ดนตรีเชื่อมโยงเรื่องราวตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ

เพิ่มเติมเสริมความรู้

วายุเอสโอ หรือ ยูทูบ ซิมโฟนี ออร์เคสตรา เป็นวงซิมโฟนีออนไลน์วงแรกของโลก เป็นวงดนตรีที่ถือกำเนิดทางออนไลน์ ประกอบด้วยนักดนตรี ๙๖ คน จาก ๓๓ ประเทศ เพลงที่บรรเลงมี บทเพลงซิมโฟนีของนักประพันธ์ชื่อดัง ซึ่งมีบทเพลงที่พิเศษคือ เพลงอินเทอร์เน็ต ซิมโฟนีหมายเลข ๑ อีรอยกา ของ ตันตุน นักประพันธ์ชาวจีน แต่งขึ้นเพื่อการแสดงนี้โดยเฉพาะ

ที่มา : คมชัดลึก

การใช้เครื่องดนตรีในวงออร์เคสตรา จึงทำให้วงออร์เคสตราในปัจจุบันมีหลายขนาด โดย แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ วงออร์เคสตราขนาดเล็กประกอบด้วยผู้เล่นไม่เกิน ๖๐ คน และวงออร์เคสตรา ขนาดใหญ่ประกอบด้วยผู้เล่นประมาณ ๘๐-๑๐๐ คน ซึ่งจำนวนเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นก็ขึ้นอยู่กับ ความต้องการของผู้ประพันธ์เพลงเช่นกัน ส่วนใหญ่กลุ่มเครื่องสายจะเป็นอัตราส่วน ๑ ใน ๔ ของผู้เล่น ทั้งหมด ส่วนเครื่องอื่น ๆ ก็แล้วแต่ความเหมาะสมและความสมดุล

ตัวอย่างเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงออร์เคสตรา มีดังนี้

■ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ได้แก่

๑. ไวโอลิน แยกเป็น ไวโอลินมือ ๑ มีผู้เล่น ๑๔-๒๐ คน
ไวโอลินมือ ๒ มีผู้เล่น ๑๒-๑๘ คน
๒. วิโอลา มีผู้เล่น ๘-๑๒ คน
๓. เชลโล มีผู้เล่น ๘-๑๐ คน
๔. ดับเบิลเบส มีผู้เล่น ๘-๑๐ คน

■ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ ได้แก่

๑. ฟลูต มีผู้เล่น ๒ คน ให้เสียงที่สดใส
ร่าเริง อ่อนหวาน ทำหน้าที่ดำเนินทำนอง
๒. ปิกโกโล มีผู้เล่น ๑ คน มีเสียงสูงกว่าฟลูต
และใช้เล่นในแนวทำนองเสียงสูง
๓. โอโบ มีผู้เล่น ๒ คน ให้เสียงอ่อนนุ่ม
อ่อนหวาน และสามารถให้เสียงสูงได้
๔. อิงลิชฮอร์น มีผู้เล่น ๑ คน ให้เสียงลักษณะ
เดียวกับโอโบ แต่มีลักษณะเสียงต่ำกว่า
เป็นเสียงโศกเศร้าได้ดี
๕. คลาริเน็ต มีผู้เล่น ๒ คน ให้เสียงนุ่มลึก และ
สลับเล่นแนวทำนองหลักกับทำนองรอง
๖. เบสคลาริเน็ต มีผู้เล่น ๑ คน ให้เสียงต่ำกว่าเสียง
ของคลาริเน็ต
๗. บาสซูน มีผู้เล่น ๒ คน ให้เสียงต่ำที่สุดใน
บรรดาเครื่องเป่าลมไม้ สร้างความน่ากลัว
แต่ก็ให้เสียงสดใสได้
๘. คอนทราบาสซูน มีผู้เล่น ๑ คน ให้เสียงต่ำกว่าบาสซูน
ใช้กับกลุ่มเครื่องเป่าลมไม้

■ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมทองเหลือง ได้แก่

๑. เฟรนช์ฮอร์น มีผู้เล่น ๒-๔ คน ทำหน้าที่ให้เสียงโปร่งเบา นุ่มนวล
อ่อนหวาน บางครั้งให้เสียงที่รู้สึกสง่า เหมาะแก่
การบรรเลงกับเครื่องสาย
๒. ทรัมเบ็ต มีผู้เล่น ๒-๔ คน ให้เสียงดังกังวาน เข้มแข็ง และเล่น
แนวทำนองสูงสุดของประเภทเครื่องทองเหลือง
๓. ทรอมโบน มีผู้เล่น ๒-๓ คน ให้เสียงคล้ายฮอร์นแต่มีช่วงเสียง
ที่ต่ำกว่าและเสียงไม่ค่อยสดใส
๔. ทูบา มีผู้เล่น ๑ คน ทำหน้าที่บรรเลงเสียงต่ำให้กับกลุ่ม
เครื่องเป่าลมทองเหลืองและเป็นเครื่องที่มีขนาดใหญ่
ที่สุดในบรรดาเครื่องเป่าลมทองเหลือง

■ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบ ได้แก่

๑. กลองทิมพานี เป็นกลองที่สามารถปรับระดับเสียงได้โดยใช้เท้าเหยียบ
เพื่อเปลี่ยนระดับเสียงให้เสียงครึกครื้น ร่าเริง
๒. ไซโลโฟน มีลักษณะคล้ายระนาดไทย แต่มีราว ๒ ชั้น
เหมือนคีย์บอร์ด ใช้เพิ่มสีสันในวงดนตรี
ให้เสียงสดใส มีเสียงแกร่งสั้น ห้วน ชัดเจน
๓. ไทโรเอองเกิล มีหน้าที่บรรเลงเสียงประกอบเพื่อเพิ่มความไพเราะ
ให้กับบทเพลง
๔. ก้อง มีลักษณะคล้ายฆ้องของไทยทำด้วยทองสัมฤทธิ์
มีขนาดใหญ่มาก บรรเลงเพื่อให้เกิดเสียงก้องกระหึ่ม
ในวงดนตรี
๕. เบล ใช้เขย่าคล้ายกระพรวนประกอบจังหวะ
๖. ฉาบ ให้เสียงสดใส กังวาน ใช้กำกับจังหวะในวงดนตรี
๗. แทมบูรีน ใช้ตีเคาะหรือเขย่าเพื่อทำเสียงประกอบเพลงให้มีชีวิตชีวา
๘. กรับสเปน ใช้ประกอบจังหวะในการบรรเลงที่มีสำเนียงสเปน
๙. กลองใหญ่ ใช้ตีย้ำจังหวะให้เกิดความหนักแน่น ตื่นเต้น
๑๐. กลองสแนร์ ใช้ประกอบจังหวะให้จังหวะโดดเด่น ในหลากหลาย
รูปแบบ

■ เครื่องดนตรีประเภทลิ้นนิ้ว (Keyboard) ได้แก่ เปียโน

วงโยธวาทิต (Military band)

เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง และเครื่องตี เป็นวงดนตรีที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยโรมัน

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** มีดังนี้
 - **กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwinds)** ได้แก่ ฟลูต ปิกโกโล แซกโซโฟน และคลาริเน็ต
 - **กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass)** ได้แก่ ทรัมเป็ต คอร์เน็ต เฟรนช์ฮอร์น ทรอมโบน ยูโฟเนียม และทูบา
 - **กลุ่มเครื่องกระทบ (Percussion)** ได้แก่ กลองสแนร์ กลองใหญ่ และฉาบ

- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** วงโยธวาทิตเป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงในหลายโอกาส เช่น
 - บรรเลงเพื่อถวายพระเกียรติยศแด่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์
 - บรรเลงเพื่อประกอบการสวนสนามของทหาร และการเดินแถว
 - บรรเลงเพื่อนำขบวนพาเหรด
 - จัดบรรเลงเพื่อการประกวดแข่งขันในระดับประเทศ และต่างประเทศ

■ **บทเพลงที่ใช้บรรเลงในวงดนตรี** บทเพลงที่ใช้บรรเลงจะเป็นเพลงจังหวะมาร์ชต่าง ๆ ที่ให้ความรู้สึกคึกคัก ตื่นเต้น เ้าใจ เช่น มาร์ชราชวัลลภ มาร์ชบริพัตร

การใช้เครื่องดนตรีในวงโยธวาทิต เครื่องดนตรีส่วนใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงออร์เคสตรา จึงมีลักษณะการใช้และการบรรเลงเช่นเดียวกัน จะแตกต่างกันในประเภทเครื่องตี ซึ่งมีดังนี้

กลองเล็ก หรือกลองสแนร์ ใช้กำกับจังหวะตีเป็นเสียงรัว

กลองใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีที่ให้ความคึกคัก ตื่นเต้น

ฉาบ ใช้ตีกำกับจังหวะ

วงโยธวาทิต

แตรวง (Brass band)

เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง และกลุ่มเครื่องตี

แตรวงมาตรฐาน

แตรวงชาวบ้าน

ที่มา : <http://musicinmyblog.blogspot.com/2016/10/8-brass-band.html>

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** มีดังนี้

■ **กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass)** ได้แก่ ทรัมเป็ตหรือคอร์เน็ต มีผู้เล่น ๔ คน เฟรนช์ฮอร์น มีผู้เล่น ๔ คน บาร์โธน มีผู้เล่น ๒ คน ทรอมโบน มีผู้เล่น ๓ คน ยูโฟเนียม มีผู้เล่น ๒ คน และทูบา มีผู้เล่น ๒ คน

■ **กลุ่มเครื่องกระทบ (Percussion)** ได้แก่ ไทโรแองเกิล กลองใหญ่ ฉาบ ทิมพานี กลองสแนร์ ไซโลโฟน และมาริมบา

■ **โอกาสที่ใช้บรรเลง** เป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงในร่มหรือกลางแจ้ง หรือในงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น สวนสาธารณะ สนามแข่งขันกีฬา หรือในขบวนแห่ต่าง ๆ

■ **บทเพลงที่ใช้บรรเลงในวงดนตรี** บรรเลงได้ทุกบทเพลงทั้งเพลงไทย เพลงสากล เพลงลูกทุ่ง ให้ความรู้สึกสนุกสนานรื่นเริง

วงแจ๊ส (Jazz band)

เป็นลักษณะดนตรีชนิดหนึ่งที่พัฒนามาจากกลุ่มคนดำในอเมริกาโดยมีลักษณะพิเศษ คือ โน้ตบลูส์ จังหวะสวิง การโต้ตอบทางดนตรี และการเล่นสด ซึ่งเครื่องดนตรีชนิดอื่นที่ใช้ในวงดนตรี มีดังนี้

■ **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ คลาริเน็ต ทรัมเป็ต ทรอมโบน ดับเบิลเบส เปียโน กีตาร์ กลอง และแซกโซโฟน ประกอบด้วย โซปราโนแซกโซโฟน อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน และบาร์โธนแซกโซโฟน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ขณะทรงแซ็กโซโฟนในวงดนตรีแจ๊ส ร่วมกับพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงในโอกาสต่าง ๆ ในการร้อง หรือประกอบการเต้นรำ เพื่อสร้างความสนุกสนาน
- **บทเพลงที่ใช้บรรเลงในวงดนตรี** เป็นบทเพลงที่มีความไพเราะ ให้ความรู้สึกสนุกสนานหรือโศกเศร้าได้ เช่น เพลง Tiger Rag ของเบนนี กู๊ดแมน

วงแจ๊ส (Jazz band)
ที่มา : <https://sippakornp.wordpress.com/วงดนตรีร่วมสมัย/>

วงคอมโบ (Combo band)

เป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงร่วมกับการขับร้องไม่จำกัดชนิดและจำนวนของเครื่องดนตรีแต่ที่นิยมใช้ มีดังนี้

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** ได้แก่ ทรัมเบ็ต เทเนอร์แซ็กโซโฟน อัลโตแซ็กโซโฟน ทروมโบน เปียโน กีตาร์ เบส และกลองชุด
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** ใช้บรรเลงในงานทุกประเภท เพื่อความสนุกสนาน เติมกลิ่นประกอบการเล่นหรือเต้นรำ บรรเลงในห้องอาหารหรือสถานเริงรมย์ต่าง ๆ

- **บทเพลงที่ใช้บรรเลงในวงดนตรี** เพลงทุกประเภท ได้แก่ เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง เพลงสากล และเพลงภาษาต่าง ๆ

วงคอมโบ (Combo band)
ที่มา : <https://sippakornp.wordpress.com/วงดนตรีร่วมสมัย/>

วงสตริงคอมโบ (String combo band)

เป็นวงดนตรีขนาดเล็กใช้บรรเลงประกอบการขับร้อง บรรเลงร่วมกับกลองชุด และเครื่องดนตรีบางชนิดเพื่อเพิ่มสีสัน สร้างความสนุกสนาน และเพิ่มความไพเราะมากขึ้น เช่น เปียโน อีเล็กโทน

- **เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี** เช่น กีตาร์เบส กีตาร์คอร์ด กลองชุด
- **โอกาสที่ใช้บรรเลง** บรรเลงได้ในงานทุกประเภท
- **บทเพลงที่ใช้บรรเลงในวงดนตรี** บรรเลงประเภทเพลงร็อก

QR CODE เรื่อง วงสตริงคอมโบ

วงสตริงคอมโบ

ปลอดภัยไว้ก่อน

ในการใช้เครื่องดนตรีควรใช้อย่างถูกวิธี เช่น ไม่นำขลุ่ยมาเคาะ ตีแทนไม้กลอง ไม่นำไม้ตีระนาดไปตีเพื่อน เพราะจะทำให้เกิดอันตราย และเครื่องดนตรีเสียหาย เครื่องดนตรีที่ใช้ไฟฟ้า ต้องมีความระมัดระวัง เช่น กีตาร์ไฟฟ้า ในการเสียบปลั๊ก ควรระมัดระวังไม่ให้สายไฟฟ้าเปียกน้ำ หรือเสียบปลั๊กเครื่องดนตรีในขณะที่มือหรือตัวเปียกน้ำ อาจทำให้เกิดไฟฟ้าชอร์ตเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

รักษ์โลก

การใช้และบำรุงรักษาเครื่องดนตรีทำให้เครื่องดนตรีมีอายุการใช้งานยาวนาน เครื่องดนตรีไม่ชำรุดเสียหาย เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ ไม่สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติในการนำมาทำเครื่องดนตรีใหม่

กิจกรรมพัฒนาการอ่าน

นักเรียนอ่านคำและความหมายของคำต่อไปนี้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
เกียร์ติยศ	เกียด-ติ-ยด	เกียรติโดยฐานะตำแหน่งหน้าที่หรือชาติชั้นวรรณะ
พระเมรุ	พระ-เมน, พระ-เม-รุ	ที่เผาศพ เดิมผูกหุ่นทำเป็นภูเขาดั้งที่เผาศพบนนั้น ของหลวงทำเป็นเรือนโถง เครื่องยอดหรือมณฑป
มลายู	มะ-ลา-ยู	ชื่อชาติหนึ่ง อยู่ในประเทศมาเลเซียและเกาะต่าง ๆ ตอนใต้ของแหลมมลายู
สมโภช	สม-โพด	งานเลี้ยง งานฉลองในพิธีมงคลเพื่อความยินดีว่าเสร็จ

คำศัพท์น่ารู้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
band	แบนด	วงดนตรี
musical instrument	มิว' ซึเคิล อิน' สเทอะมินท	เครื่องดนตรี
type	ไทพู	ประเภท

โครงงานสู่นวัตกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่ม ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์วงดนตรี จากนั้นร่วมกันคิด ออกแบบวงดนตรีประยุกต์ กลุ่มละ ๑ วง โดยมีการประสมวงระหว่างเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากลบรรเลงร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

G

ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

- นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดนตรีสากล จากนั้นสังเกตภาพแล้วบอกว่า เป็นวงดนตรีสากลประเภทใด และแต่ละวงมีเครื่องดนตรีชนิดใดบ้าง

P

ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

๒. นักเรียนชมตัวอย่างการบรรเลงดนตรีสากลประเภทต่าง ๆ ที่ละวง จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- วงดนตรีสากลที่รับชมคือวงอะไร
- ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทใดบ้าง
- ใช้บรรเลงในโอกาสใดบ้าง
- บทเพลงที่ใช้บรรเลงคือเพลงอะไร
- เพลงที่บรรเลงให้อารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

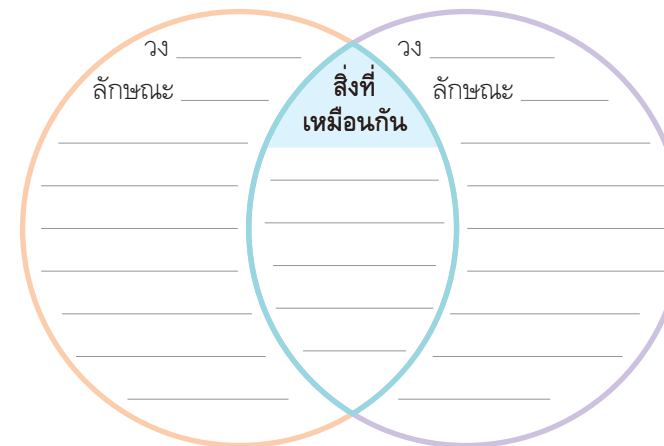
๓. นักเรียนพิจารณาภาพวงดนตรีสากลแต่ละประเภท จากนั้นร่วมกันจำแนกประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในวง ดังนี้

- เครื่องสาย
- เครื่องเป่าลมไม้
- เครื่องเป่าลมทองเหลือง
- เครื่องกระทบ
- เครื่องประเภทลิ้นนิ้ว (Keyboard)

๔. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ จำแนกและจัดกลุ่มของวงดนตรีสากลประเภทต่าง ๆ ว่าใช้บรรเลงในโอกาสหรืองานใดบ้าง

ชื่อวงดนตรีสากล	โอกาสที่ใช้บรรเลง

๕. นักเรียนเลือกวงดนตรีสากลที่สนใจ ๒ วง แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างลงในแผนภาพความคิด

A1

ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

๖. นักเรียนทำแผ่นพับวงดนตรีสากลที่สนใจ ๑ วง พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม โดยมีหัวข้อในการทำแผ่นพับ ดังนี้

- วงดนตรี
- เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี
- โอกาสที่ใช้บรรเลง
- บทเพลงที่ใช้บรรเลง

๗. นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกสถานการณ์ที่กำหนด ๑ สถานการณ์ และจัดวงดนตรีให้เหมาะสมกับงานลงในแบบบันทึก ดังตัวอย่าง

งานวันแม่แห่งชาติ

งานวันเด็กแห่งชาติ

งานกีฬาประเพณี

แบบบันทึกการจัดวงดนตรี

๑. สถานการณ์ที่เลือก _____
๒. วงดนตรีที่เลือกบรรเลง _____
๓. เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี _____
๔. บทเพลงที่ใช้บรรเลง ยกตัวอย่าง ๑ เพลง _____
๕. เพราะเหตุใดจึงเลือกวงดนตรีนี้ _____

A2 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

๘. นักเรียนนำเสนอแผนผังวงดนตรีสากลของตนเองหน้าชั้นเรียน โดยเพื่อนและครูร่วมกัน ประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะ
๙. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอการเลือกสถานการณ์และการจัดวงดนตรีให้เหมาะสมกับงาน โดยเพื่อนกลุ่มอื่นและครูร่วมกันประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะ

S ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

๑๐. นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินผลงานกลุ่มของตนเอง สะท้อนผลและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น
๑๑. นักเรียนรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงดนตรีสากลประเภทต่าง ๆ แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในโรงเรียน หรือจัดในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่น
๑๒. นักเรียนร่วมกันนำแผนผังเกี่ยวกับวงดนตรีสากลประเภทต่าง ๆ ไปแจกนักเรียนในโรงเรียน หรือคนในชุมชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่น

ฟัง

สรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

